

- наукової конференції викладачів університету за 2008 рік, 5-6 лютого 2009р. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 264 с.
2. Дрогобицький державний університет імені Івана Франка / В. Скотний, Ю. Кишакевич та ін. – [2-е видання] – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. – 308 с.
  3. Житомирський державний університет імені Івана Франка. – К. : Логос Україна, 2009. – 199 с.
  4. Львівський університет імені Івана Франка. – К. : Вища школа, 1986. – 145 с.
  5. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова 1834–2004. – К. : Навчальна книга, 2005. – С. 105-106.
  6. Історія Одеського університету за 100 років. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1968. – С. 136-141.
  7. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – К. : Вища школа, 1989. – 139 с.
  8. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років. – Харків : Фоліо, 2004. – С. 623-632.
  9. Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди / за заг. ред. академіка АПН України І. Ф. Прокопенка. – Харків : ОБС, 2001. – 176 с.
  10. Черкаський державний університет імені Богдана Хмельницького. Історичний нарис 1921–2001: історична література. – К. : 2001. – 128 с.
  11. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – К. : Світ успіху, 2005. – С. 58-67.
  12. Чернігівський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. – Чернігів : Деснянська правда, 2011. – 31 с.

Аннотація

В статті зображені основні напрямки науково-дослідницької роботи кафедр ботаники вивчених університетів України.

Annotation

The article reveals basic areas in research work of botany departments in leading universities of Ukraine.

УДК 592: 502.4 (292.452)(477)

Пархоменко О. В.

ВОДНІ БЕЗХРЕБЕТНІ ВОДОЙМ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ “СИНЕВІР”

Національний природний парк “Синевір” знаходиться у межах Вододільно-Верховинської області Карпат (Горган). Природні умови парку є типовими для Горган – одного з найвеличніших гірських масивів, геологічні відклади якого охоплюють діапазон часу від верхньої крейди до олігоцену.

Територія парку займає верхню частину водозбору р. Теремлі з її численними притоками, озерами Синевір та Озірце, штучним водосховищем (Тереблянське). Річка ділить парк на два нерівних гірських масиви – західний та східний, які представляють собою систему хребтів, що на всьому своєму протязі звивисті з багатьма відрогами різного ступеня величини. З північного сходу Національний природний парк “Синевір” межує з лісами Івано-Франківської області, а з північно-західного боку з Тячівським та Хуським районами [1]. На території парку протікає велика кількість струмків та знаходяться мінеральні джерела різного складу. Також є велика кількість ставків, стариць, калюж, придорожніх каналів, які складають стоячі водойми.

Струмки, як і ріки мають швидку течію. Вода в них холодна і збагачена киснем.

Стариці належать до басейну річки і з'єднуються з нею лише під час паводків. Затінені лісові калюжі переважають в різних лісах. Вода в них також чиста і прозора.

Відкриті водойми характеризуються мулистим дном, невеликими глибинами і відносно теплою водою. Вздовж шосейних доріг тягнуться канали із стоячою або слабо текучою водою і зарослі трав'янистою рослинністю.

Водні безхребетні Національного природного парку “Синевір” комплексно і повноцінно не вивчалися. Є деякі відомості про окремих безхребетних водойм, що розташовані на території Закарпатської області та Українських Карпат, в тому числі є знахідки різних видів тварин і з території національного природного парку [2; 3; 4; 5; 6; 7].

Дослідження водних безхребетних здійснювали під час проведення навчально-польової практики, що проходила в околицях с. Колочава, де знаходиться навчально-оздоровча база Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Збір матеріалу проводився в травні та червні місяці протягом кількох років (2010–2013) за загальноприйнятими зоологічними методиками. Досліджувалися водойми, що знаходилися біля нашої бази. Це частина річки Теремлі з її притокою Квасовець, струмки, джерела, стариці та калюжі.

Різноманітні гідрологічні умови, що зустрічаються на території Національного природного парку зумовлюють і різноманітний видовий склад безхребетних тварин, що адаптувалися до таких умов.

Аналізуючи зібрані матеріали та літературні джерела, ми можемо зробити висновок про те, що

фауна водойм Національного природного парку представлена представниками рядів Веснянок (*Plecoptera*), Одноденок (*Ephemeroptera*), Бабок (*Odonata*), водних Напівтвердокрилих (*Hemiptera*) та Твердокрилих (*Coleoptera*). Серед безхребетних зоопланктону переважають представники ракоподібних (веслоногі, гілястовусі) та коловертки.

Зоопланктон сформований за рахунок тихих ділянок річки, озер Синевірського та тимчасових водойм і складається з оліго, мезосапробіонтичних видів річкового та озерно-ставкового комплексу, які широко поширені в Палеарктиці. Серед коловерток найбільш поширеними є види – *Brachionus caliciflorus*, *Asplanchna priolonta*, *Keratella cochbaris*, *K. quadrata*, *Trichocerca cylindrical*. Веслоногі представлені видами – *Mesocyclops leucarti*, *Cyclops viscinus*, *Diaptomus coeruleus*, а гілястовусі – *Daphnia longispina*, *Ceriodaphnia pulchella*, *Bosmina longirostris*, *Bosmina coregani* [2].

До субнектону відносяться личинки водних жуків – *Haliphus lineaticollis*, *Haliphus fluviatilis*, *Hydrophilus piceus*, бабок – *Calopteryx splendens*, *Aeschna cyanea*, *Coenagrion hastulatum*, *Gomphus vulgatissimus*, *Sympetrum flaveolum* та інші. Вони повзають і плавають серед рослин та полюють на личинок і лялечок комарів *Culex*, *Anopheles*.

Нектонні форми у водоймах представлені добре плаваючими жуками, що живляться тваринною їжею. Це *Dytiscus marginalis*, *Hydraena gracilis*, *H. hungarica*.

Бентосні форми гідробіонтів, що зустрічаються у різних водоймах Національного природного парку “Синевір” представлені такими безхребетними, як: олігохетами (*Nais*, *Limnodrilus hoffmeisteri*, *Tubiffex tubiffex*), п’явками (*Helobdella stagnalis*, *Pisciola geometra*), молюсками (*Radix ovata*, *Viviparus*), ракоподібними (*Gammarus pulex*), личинками бабок (*Agriion*, *Gomphus*), одноденок (*Ephemera*, *Heptogonta*, *Baetis*), водними клопами та їх личинками (*Nepa cinerea*, *Corixa*, *Paligenia*, *Aphelochirus aestivalis*, *Hydrometra gracilentia*, *Gerris*).

Особливу групу складають види водних жуків, що живуть поблизу мінеральних джерел. В околицях с. Колочава знаходиться декілька таких водойм, які за своїм складом відносяться до вуглекисло-натрієво-кальцієвого типу. В самих джерелах безхребетних не виявлено, проте, вони зустрічаються на деякій відстані від витоку, де насиченість води солями менша. Це такі види жуків як *Heliphus fuliginosus*, *H. flavipes*, *Laccobius obscuratus* і *Enochrus quadripuratus* [6].

Отже, в результаті дослідження видове різноманіття гідробіонтів Національного природного парку “Синевір” представлене великою кількістю різних груп безхребетних. В основному це представники рядів Веснянок (*Plecoptera*) (3 види), Одноденок (*Ephemeroptera*) (4 види), Бабок (*Odonata*) (7 видів), водних Напівтвердокрилих (*Hemiptera*) (4 види) та Твердокрилих (*Coleoptera*) (12 видів), олігохет (3 види), п’явок (2 види) та молюсків (2 види). В зоопланктоні переважають представники ракоподібних, в тому числі веслоногих (7 видів), гілястовусих (9 видів) та коловерток (5 видів).

Використана література:

1. Кирилюк М. І. Поверхневі води / М. І. Кирилюк // В кн. Природа Закарпатської області / під ред. К. І. Геренчука. – 1981. – С. 75-88.
2. Власова Е. К. Терезьянское водохранилище Закарпатья / Е. К. Власова // В кн.: Вопросы охраны природы Карпат. – Ужгород : Карпаты, 1959. – С. 170-182.
3. Жильцова Л. А. Обзор веснянок (Plecoptera) Украинских Карпат / Л. А. Жильцова // Вестник зоологии. – 1967. – Вып. 4. – С. 31-41.
4. Жильцова Л. А. К фауне и экологии веснянок (Plecoptera) Украинских Карпат / Л. А. Жильцова // Энтомологическое обозрение. – 1977. – Вып. 1. – С. 43-53.
5. Метелешко М. Ф. Водные жуки и их распределение в водоемах Закарпатской области / М. Ф. Метелешко // Вестник зоологии. – 1977. – № 3. – С. 67-73.
6. Метелешко О. Ю. До вивчення фауни твердокрилих Закарпаття / О. Ю. Метелешко // Наук. вісник УжДУ. Серія біологія. – № 3. – Ужгород, 1996. – С. 40-41.
7. Горб С. М. Бабки (Odonata) України: фауністичний огляд / С. М. Горб, Р. С. Павлюк, З. Д. Спуріс // Вестник зоологии, 2000. – № 15. – 154 с.

Аннотація

В работе исследованы беспозвоночные различных водоемов, которые находятся на территории Национального природного парка “Синевир”. Выяснено, что это в основном представители отрядов Веснянок (*Plecoptera*) (3 вида), Поденок (*Ephemeroptera*) (4 вида), Бабок (*Odonata*) (7 видов), водных Полуужесткокрылых (*Hemiptera*) (4 вида) та Жесткокрылых (*Coleoptera*) (12 видов), олигохет (3 вида), пиявок (2 вида) и моллюсков (2 вида).

Annotation

We studied invertebrates various reservoirs that are in the National Natural Park “Sinevir”. Found that are mainly representatives of groups of stoneflies *Plecoptera* (3 species), *Ephemeroptera* (4 species), *Odonata* (7 species), aquatic *Hemiptera* (4 species) that *Coleoptera* (12 species), *Oligochaetes* (3 species), *Leeches* (2 species) and *Mollusca* (2 species).